A nő, mely kitűnését és családját oly illik a megható szeretettel tudott keresni, nem volna több; akiknak a közügyek párat-
lattan karosának kara; ki őszintén tudott lelkesülni nemes eszméket és célokért tudott cselekedni a közjót irányító gondolatból
mit ért meg nem valósította; minek neve közéletünk történetével, minden intézményének alapításával és fejlesztésével elválat-
hatlanul van egybefonva: Friedmann Ármin képviselőben tekintik, a szónokra sorakozik való parai közé lelkesítőnek beválhatatlan tö-
mege, melyet áthat a nagy versenyek izgalmán érzett fájdalma. Most megtörténnünk a gondolatba, hogy eredeti ismét nélkülözünk kell ark, kit köz-
ügyi ügyekben a felekezeti kérdésekben, közgyűlésein téren a emberbarát működésben nélkülözhetetlennek tartottunk, hiszen ha végigtapasztaljuk életé-
nek befejezett körét, hogy önmagát kiválóan egyéniségének alkotó elemeit, [illegible] szinte szédítő sikereinek
s küzdő hatásának tényezőit, hogy tanulságot merítsünk életéből, úgy nem tudom, mit tudjak még inkább: ezért-e, hogy tisztét, értékét
vagy tapintatát, önzés működését-e vagy igazán előkelő modorát, önbizalma kiegyensúlyozását-e vagy minden körülmény való lelkesülni tudását,
mindezeket [illegible] egyesítő emberek mindegy gondolkodásmódjuk tették az ő idejének, hogy benne találjon megvalósulását a Boileau szava: J'ai vu, etc.

Ritka volt (szám) olyan emberek, akik nincsenek igazán emberek, akik te igyekeznek fejlődni lenni; s félszázaddal ezelőtt még nem voltak ilyenben
szabadsággal megalkotni képes emberek, mint a gondviselés ide nem vezérelte Friedmann Ármint, ki párattan szakértéssel tudott közügyek
tanulmányozni, melyek körül kiegyenesedett közéletünk [illegible] tárgyalásra, melyek mindent alkotnak, ami nagy közügyi, felekezeti, gazdasági s emberbarát
téren ujjat polgárosodásunk javára vált. Ő megalapította az évi e kétféle alapot: [illegible]
ha valamikor az ínséget tűzte, úgy ütemesek ott mindenféle gyámolításait; a legkülönbözőbb intézmények alapításával élőttható gyám-
olításait illetett ő, amióta idejét életének jószolgálatára, akkor sok az ő kiváló egyénisége tudott keresőt szerezni a közügyi talajba.
Társadalmunk közéletében, nem találunk olyan intézményt, melyet gyámolításait sokan állják s miket még kétségbe
is tagadni, hogy ne illette volna vagy ne nevelte volna nagyra Friedmann Ármin, és ha kitűnőségének fel tudott emelkedni
arra a magas színvonalra, amelyen ma vagy öntudattal, sokoldalú vallásos s jótékony intézményeivel az ország
bármely kitűnőségei mellé, az ismét csak Friedmann Ármin műveinek mondható, ki sok tudással, törhetetlen
akaraterővel, szép és jó iránti nemes érzéssel vívott évtizedeken át Deményi harcokat, míg végre a felekezeti
mellőzés szeplőtlen zászlaját adta át utódainak, hogy vinnavonulhan gyönyörködjék az általa ültetett s nagyra ne-
velt gyümölcsfák árnyékában. De nem, nem vonult ő tétlen vinni; jó kerekben tudta a kitűnőség versenyét,
jó kerekben a templomot, a kitolakodást, a [illegible] Kadischát épen mint a Kultur Cholimot, mindenegyéni szépen
fejlett gyümölcsfáját az ő nemes barátainak, de megvarrott kitűnés legadakozóbban szociálny működésé-
nek a jótékonyságban s feltétlen a közjóra irányuló működésének koronáját arra, hogy nekünk kiváló
embertársaikkal megalapította s minden alkalmi nagy bőkezűséggel s mélyen érző szívvel vezette közügyeink leg-
szentebb jótékonysági intézményeit, azoknak a fejlődésében, kik még nem birtokában le egészen a feladatukban. Közü-
ben vinnavonult, de mi nem hagyjuk még pihenni, mi tovább is ragaszkodunk szavához, vezéreszméihez, nem akarunk
lemondani szent lépni az ő élesen látó nemes nélkül, melyek ma beragyultak óvatos. Nem fogjuk többé
őközöttünk felkeltünk, kiknek irányomni fog ő minden téren. De legjobban fog hiányozni nékünk, nagy szí-
vében s érzésű szeretője, kikkel oly páratlan készséggel s oly határtalan szeretettel közlyezett. Ti emlékezni
emlékezni fogjátok, hogy büszkeséggel koronáját helyezitek a sírba; pozsonyi ti mély fájdalmatok, mellőzegyek
a ti kétségbeesett szeretetetek, tudjuk mindannyian, hogy minő önzetlen szeretet képezett ő szíve a ti
családotokban, hogy minő önfeláldozó szeretet sugárzott szívéből szeretőtek minden tagjára; tudjuk, hogy
ez a szeretet a hű szívének erős forrásából fakadt, melyből kitűnéséhez életé munkájának, óvónőnek, fejlő-
minek központjához, hű életpárjához vezérkadott. Nem egyharmat fogtok ti megnyugvást lelni
de ne ejtsétek el magatokat az élet kétségei ellen, nyugtasson fájdalmatokban nemi emlékezet
az őszinte közvéleményt, melyben e nagy értékeket nincs egyhelyesítőik, minőn az elhúny-
nak örök nyugalmáért imádkoznunk.

Újpesten 1906. május 8
Friedmann Ármin

MTA KÖNYVTÁR ÉS
INFORMÁCIÓS KÖZPONT

Ven/1/149